

Begrijpend lezen in de meertalige klas

1 januari 1989

Auteurs: Wietske Miedema, Sibe Soutendijk

Volume: 20

Nummer: 4

Pagina's: 152-160

Documenten

- [moer_jrg20_024.pdf](#)

wietske miedema sibe soutendijk k meertaligheid begrijpend lezen in de meertalige klas basisonderwijs deze werkgroep hield zich bezig met begrijpend lezen in de meertalige klas in de bovenbouw van het basisonderwijs sibe soutendijk van het advies en begeleidingscentrum voor het onderwijs in amsterdam abc verzorgde de ochtendsessie waarin hij de amsterdamse begrijpend leesaanpak plaatste in het kader van de noodzaak tot veelzijdige democratisering van het onderwijs juist in multi etnische onderwijs situaties on derstaande tekst opent met zijn verslag wietske miedema werkzaam bij het centrum voor etnische studies van de universiteit van amsterdam cres en mildred de baas medewerkster van het abc verzorgden het middagprogramma ze gingen in op de achtergronden van meertaligheid en zetten de werkgroep leden zelf aan het werk met een project activiteit wietske miedema schreef het verslag sibe soutendijk onderwijs in de meertalige klas en het na de verslag ochtendsessie inleiding verzamelen en ordenen van deze gedachten in een schema als uitgangspunt voor de discussie bleek een onbevredigende en tijdrovende werkwijze te zijn in dit verslag volgt een korte samenvatting van de notities tot de werkgroep telde veertien deelnemers zes slotkomenten en elke specifieke aspecten van de uitwerking begeleid in de veelal betrokken grijpend lezen in multi etnische onderwijs situaties bij onderwijsvoorwaarden vijf pabodocententies aan de orde drie basisscholen hielden eerst een weer gave van de algemene inleiding over de amsterdamse aanpak amsterdamse aanpak voortgekomen uit het innovatieproject amsterdam ipa het van te begrijpend lezen in de meertalige klas is de voren noteren van eerste gedachten bij demo noemer waaronder het abc in samenwerkingsverband met de criserings van het onderwijs en bij leestaal met een aantal ontwikkelingen en begeleidingsactiviteit 152 moer 1989 14 p 152 160 leidingsactiviteit en uitvoert in de bovenbouw van de daarin verwerkte ideeën en uit van basisscholen en de brugjaren van de gangspunten moeten we een tweede stap te school met een multi etnische leerlijn gebouwd zetten naar het ipa innovatieproject king overleg en planningsvind en plaats in de amsterdam met co van

calcar als initiator abc beg rij p en d lee sg ro ep n a ast en kele va dat van 1970 tot 1978 werd ontwikkeld en rianten van de begrijpend leesaanpak komen uitgevoerd met basisscholen in amsterdamse daar ook aan de orde het thematisch werken arbeiderswijken met interculturele en mond iale teksten en de aa n p a k voor zij instro me rs i n d e bov e n b ou w v erbre ding van d emocratiseringsdoelen basisonderwijs gericht op het effectief deelne in het i pa men aan het re g uliere lees taa lon derw ijs van leerling en d ie no g g een n e d erlan d s verstaan het ipa beoogde democratisering van het on derwijs daarbij stond het gelijkheidsdoel voor de begrijpend leesgroep wil komen tot een op het met voorrang verbeteren van de onder geïntegreerd kader voor lees taalonderwijs aan wijsresultaten van arbeiderskinderen in het meertalige leerlinggroepen in het basisonder ipa werd e rv an uitgegaan dat het daarbij om wijs tot en met de basisvorming in het voort meer gaat dan alleen gelijke kansen het ge gezet onderwijs toegespitst op begrijpend le lijke kansen doel werd en wordt in de regel zen als moeilijkste en voor verdere studie be opgevat als het compenseren van achterstan langrijkste bundeling van taalvaardigheden dit den gemeten naar maatstaven die zijn afge lees taalkader in wording is gebaseerd op een leid van de statusladder van beroepen en di algemener kader van gemeenschappelijke uit ploma s ongelijkheid volgens de statusladder gangspunten geconcretiseerd in het didactisch van hoog naar laag wordt echter niet alleen schema voor een thematisch cursorische be bepaald door werkelijke ongelijkheid in rech grijpend leesaanpak ten materiele omstandigheden en algemeen ontwikkelingspeil de maatstaven van de sta het algemener kader is kenmerkend voor de tusladder zijn vermengd met de classicistische am ste rd a m s e aan pak v oo r de be schrijving etnicistische en sexistische vooroordelen van e rv an moeten we een p a a r sta pp en teru g in d e de economische en culturele elites met betrek tijd de eerste sta p l ei dt na a r claire h ulsen king tot de minderwaardigheid van handarbeid b ec k initiator van d e be g rijpen d leesaan p a k niet westerse volken culturen en talen en al vanaf g roe p 5 en de voortz etting d aar van in het werk dat in meerderheid door vrouwen de brugjaren van h et vervol g on d erw ijs i n wordt gedaan onbetaald moeder werk komt 1985 ontwierp zij het didactisch schema een in de hele statusladder niet voor deze voor schematisch overz icht van lesdoelen en d aar b ij oordelen vinden hun neerslag in de leerstof en passende leeractiviteiten voor een reeks van eisen van het onderwijs als selectiestelsel ai vier tot zes lessen toeleidend naar de verwer leen compenseren gaat niet verder dan het be k in g van verh a len d e en z ake lij k e te k ste n rond ter aanpassen van de leerlingen aan de heer een thema dat wordt verbonden met de eigen sende maatstaven en betekent dus tegelijk ervaringen en referentiekaders van onderschei versteviging van de maatstaven voor ongelijk d e n t aal en e tnicische groe p en in d e k las h e t he id volgens de statusladder maatschappelijke d i da ctisc h sc h ema verte g en w oordigt een uit ongelijkheid binnen en na het onderwijs kan op gew er kte vorm van t hematisch cursorisch on deze manier niet worden bestreden d erw ijs w a a r a lles inzit beg rij p end lezen als cu rso risc he ru gge g raat een c om mun ic a ti e v e de brede re ipa opvatti ng van dem ocratis e rin g ta al a an p a k met e en t oesp it sin g op m eert a li g leidde tot een aantal uitgangspunten die ken onderwijs ondersteund door bewuste anti mer k en d z ijn

voor de Amsterdamse aanpak racistische opvoeding in de oelen gericht op
geleijk zoals waardigheid van etnische groepen en nadere bestrijden en uit-
stellen van selectie tegengaan uitwerking van deze aanpak geeft wetske van
de ratrie in het verslag van de middagsessie verbreding van onderwi-
jsaanbod binnen het lees taalonderwijs gericht op versterking van de deze opzet
is een specifieke uitwerking van hoofdoelen begrip expressie communicatie d
e Amsterdamse aanpak voor de herkomst realistische toepassing 153 in vo-
ering van een grotere verscheidenheid van dit schema de inven-
tarisatie liet zien maar tasten dat alle vier de velden ruim waren in ge-
vuld uitgaan van aansluiting bij eigen ervaringswereld en gelijke kansen doelke-
veel nadruk redden en eigen taalgebruik van de leerlingen maar ook gelijkheid in
ruimere zin zeggen opvoedingsdoelen in overeenstemming met opleidings-
doelen gelijkwaardigheid samenwerking in schap of emancipatie en de bij-
passen de opplaats van prestatiecompetitieve voedsdoelen werd en tot de m-
ocratisering naast prestatiedoelen ook zeggenschapsdoelen gerekend zou deze
werkgroep democratische mondigheid weerbaarheid maatschappijrendo-
erwijs ontwerpen dan zou dat gebeuren itische penning op basis van de veelzijd-
ige opvatting van democratisering die overeenkomt met de uit deze brede
opvatting van democratisering leidgangspunten van de Amsterdamse aanpak
de tot een voortdurend zoeken naar oplossingen en waarin gelijke kansen en zeggens-
chapsdoelen de noodzaak tot zo veelzijdige aanpak is deslen beide uitge-
erkt in zowel opleiding als te klemmen der in de multi-etnische school en
opvoedingsdoelen elkaar kunnen ondersteunen in de multi-etnische onderw-
ijssituatie grijpen in plaats van afbreken te doen aan elkaar pen de onderschei-
den democratiseringsdoelen dergelijke integrerende oplossingen moeten nog veel
sterker in elk ander een kan niet in de eerste plaats hun toepassing vinden in
zonder het ander gegeven de extreme achter het kernprogramma en dus in het
leestalonstelling van immigranten kinderen in het selecterwijs daar democrati-
sering in ruimere zintiestelsel van het Nederlandse onderwijs be anders een
randverschijnsel blijft zonder heerst door witte middenklas maatstaven invloed di-
ent het gelijke kansen doel prioriteit te krijgen in de zin van verbetering van de
school de uitvind ing van thematisch cursorisch loopbanen binnen het best
aandestelsel toelei lees taal onderwijs is zo integrerend en losdend naar
hogere diploma's sing het thematische beoogt zeggenschapsdoel vereist echter
tegelijk een sterke relatieve door het werken aan een thema of projectonrin g
van de selectie maatstaven in de selectie derwerp waarbij wordt uitgegaan
van de eivoor het voortgezet onderwijs worden juist gen inbreng van leerlin-
gen en hun eigen vermeertalige leerling en extra sterk gesorteerd kenning van
de dagelijkse ervaringswereld de volgende formele kenmerken van hun neder-
cursorische aspecten op lees taalgebied beo landse taalvaardigheid zelfs op
mondelinge en de gelijkere kansen te garanderen met zo bedoelwijl deze
kenmerken voor hun begraaf veel mogelijk nadruk op de hoofdoelen van pen
van Nederlands en hun schriftelijke studie onderwijs het koppelte ken staat voor
het vaardigheden die voor hun schoolsucces bin streven het cursorische te verbind-
den met het nenen het voortgezet onderwijs het sterk sttel thematische onderw

ijs zo d at het w erken aan len juist van w enig b elan g zijn zoals b lijkt uit het the-
ma kan motiveren tot het leren van de binnenkort te p u bliceren ei g en onde rz
oe k n aar volgens het leer p lan beoog d e kennis en vaar het brugklassucces van
tur kse en m arok kaan dig heden en tevens d e mog elijkhei d biedt voor se leerlin
g en o p tw ee avo scholengemeen functionele oefening van het geleerde door
schappen vandaar onze k eus voor begrijpend realistische toepassing lezen gevat
in een communicatieve ta alaan pa k het gaat d aarbij om een duidelijk k h oofd
democratisering i n mult i etnische doel waar dez e l e erli ng en d e scho o l vo or
nod i g onderwijss i tuaties hebben d at t egelijk van doorsla ggevend be lang is
voor hun k ansen in het vervol gon d er d e brede op vattin g van d emocra t iserin
g kan in w ijs schema wor d en gebrach t zie pa g ina 1 5 5 waarbij het t w
eenvoudige doel g elij kheid en gelijke kansen wor d en voor veel immigranten z
egg enschap w ordt gekruist met de oplei kinderen ec hter vroe g tijdig afg esnede
n als niet dings en opvoedingsdoelen die men met de tegelijk w or d t g e wer kt
aa n het b evorderen v an leerlingen nastreeft soutend ij k 1989 gelijk waardigheid
tussen nederlands talig e d e eerste g e dachten over d emocratisering leerlingen
en leerlingen uit andere taal en etni van de deelnemers aan d e w erkgroep zijn
inge sche g roepen in de klas d it wijst n aar anti d eeld in d e vier vernieuw in-
gsvelden la t m racistisch ond er wijs in de zin van het af b re 15 4 schema
democratisering van onderwijs gericht op gelijkheid en zeggenscha p scholings-
doele n democrat iser ings doelen a opleiding qualificatie b opvoeding socialisatie
1 gel ij khe i d 1a ib tegengaan van gelijke kansen samenwerkin g reproductie van
begrip inzicht expressie sociale integrati e ongelijkheid verscheidenheid maats-
taven gelijkwaardighei d openbaarheid 2 zeggenschap 2e 2b bestrijding van dageli-
jks leven funct vaard gelijke rechten solidaritei t onderdrukking en kritische ken-
nis democratische vaardighede n achterstelling persoonlijke interessen identiteit
autonomi e ken van de dominantie verhoudingen die reeds worden opgeroepen
het noodzaakt tot een zijn voorge g even in de d ominante positie van t hematische
on d er w ijsaanpak w aarin d e g eko het schoolse nederlands in d e kl a s en van
de zen thema s en tekston d er w erp en ver b on d en nederlandse of w esterse ref-
erentie kaders in kunnen w ord en met het dagelijkse leven en de d e leerstofinhou
den en leestek sten deze ne in b reng vanuit de eigen ervarings w erel d van der-
lands talig e d ominantie kan slechts w orden de on d erscheiden etnische leerling
g roep en de rechtge trok k en d oor te zoe ke n n aar mo g elij k me ertalige a a n
p a k is hier bij functione el o mdat he d en om meertali g e leerlingen in d e on d
er de eigen referentie k a d ers in eerste inst a n t ie w ijspra ktijk een voorspron g
te g even a an d e meestal slechts goe d ver woord k unnen w or ene k ant vereist
gelijk waardigheid een aanpak d en in de eigen talen ver g elijkin g van re feren
gericht o p cooperatie communicatie en sociale t ie k aders b ete k ent d an tegeli-
jk vertalin g in integratie o p dat geen enkel k ind uit d e b oot het n e d erlan d s
w at voor d e k nderen functio valt of in een geisoleerde of verworpen positie neel
is daar nederlands de gemeenschappelij terecht komt aa n d e andere kant is geli-
jkwaar ke omg an g staal is in de k l a s in p syc h oli n digheid niet mog elijk zon-
der een grotere ver g uistische z in draa gt d it vertaal p roces b ij aan scheiden-
heid van maatstaven een meertalige versterking van d e rol van de ei g en taal op

het a an p a k om voor alle k inderen de vol waard ig g e b ied van de al g emene taal b ek waamheid zie heid van de andere thuistalen dan nederlands oo k ond ers- taand versla g van d e middagses te kunnen demonstreren uitgaan van andere sie in b eg ri psm at i g e zi n draag t he t vert a a l dan nederlands witte referen- tiekaders om een p robleem bij aan bew us tw ordin g van h et eige g elijk waard i g e vergelijk ing mo g elijk te maken ne van het referentiekader waardoor dit een houvast k a n b ieden om het vreemd e van het d aar de an d ere referentie k a d ers in het n e d er n e derland se schema te kunnen benoemen en land se onder w ijs niet geg even zijn moeten ze b egrijpen 155 een meertalige aanpak verwijst tevens naar weerstanden in het onderwijs h e t gelijke recht van el k e le e rling o p het toe vereisen pr aktijkont wi kkeling p assen van d e ei g en taal in d e k l a s en in de les p ra ktijk een rec ht dat in het gan g bare on uit de inventarisatie van eerste ge d achten d erw ijs bep er kt b lijft tot d e nederlan ds talig e van de deel- nemers aan de werkgroep bij leerlingen in d e b e g rijpend leesaanp a k wor d t lees taalonderwijs in de meertalige k las blijkt d it benoemd als ruimte geven aan de andere dat de nadruk sterk ligt op de opleidingsdoe talen en referen tieka d ers w at ertoe m oet lei len de mo ge l ij k e o p voe d in g sd oelen k o men d en dat m eertali g e leerlin g en hun recht g aan mind er uitd rukk elijk n aar voren d at de o p lei waarma k en d oor de ruim te te nemen het eist din g sd oele n b reed w or- den opg evat blijkt uit de solidariteit van de n ed erlandstalige leerlingen nadru k o p b e g ri p com m unicatie functionele daa r zij m oeten leren ruimte te laten h et k an toepassing en het verbinden met de eigen er l e i d en tot con fr ontaties in d e k l a s do ord a t varingen v a n l e erlin g en boven dien be st aat er eentalige n ederlandse kinderen de dominantie dui d elijk e voor k eur voor een multi et- nische om kerin g niet acceptere n e en v ertrou wde en en of m eertalig e aan p ak en d aarin li gg en de nonconformistische groe pssfeer verkregen opvoed ings- doelen wel besloten door samen w erking sociale integ r atie en ver b ij inv o ering in scholen van b egrij p end lezen scheidenheid van maatstaven vormt de basis in d e meerta li ge k las b lijkt h et a s pect van de conditie waaronder dergelijke con- frontaties tot meertalige a a n p ak o p wee rsta n d te s t ui ten d e bewuste en positieve leermomenten zijn te dominantie van de n ederlandse taal is in het mak en op deze w ijze ka n een antira cistische onderw ijs een moeilij k aanvecht b aar g e g even aanp a k leiden tot k ritische kennis omtrent de dat een meerderheid van de werkgroep kiest bestaande on g elijkw aar d i g heid in etnische ver voor een m eertalig e o p zet is g een vanzelf houding en en tot oefenin g in democratische s p r e k e nd h e i d vaardigheden op het punt van weerbaarheid d e w eers tand in de p ra k tij k is n o g sterk er a ls van m eertali g e leerlin g en en h et re k ening leren het er om ga at opvoed ingsd oelen als g elij k houden met minderheids rechten door neder w aar d i g heid g elij ke rechten en solidariteit se lan d stali g e leerlin g en rieurs te nemen de daartoe vereiste antiracisti sche on- derw ijsopz et of in a n d ere w oord en persoonlijke in teressen en identiteit autonomie een onder w ijsaanpak die zich richt op het af ten slotte verwijzen naar verder liggende indi breken van de bestaande dominantieverhoudin vid uele doelen be w ust w ord ing van e i g en et g en tussen d e nederlands talig e g roe p en an nische identiteit is een voorwaarde voor de d ere e t nische g roe pen b lij k

t het moeilijk kst ver ontw i kk eling tot autonomie tot iemand d ie in teerbare as p
ect te zijn van de be g rijpend staat is be w ust en k ritisch te kie z en uit de di lee
saanpak verse n ed erlandse en ei g en culturele moge het in d e re ge l o ntbr
eken v a n e en concrete di lij k he d en tot inrich ting van h et ei g e n leven de
dactiek en bijpassende middelen maakt het b e g rijpend leesaa n pa k k an
daaraan bij dra g en moeilijk der g elij ke weerstanden te overw innen door be
wust w ording van eigen referentiek ook als de g oede wil aan wezi g is d aarom
is ders en de vol w aar d igheid van de eig en taal er in de ontwikkelingspoot van
het a bc r es o nt w i kkelin g v a n p ersoonlij ke interesses is project b e g rij p
end lezen in de meert ali g e klas van doorslaggevend belang voor de zeggen voor
g e k o zen o m st e r ke na d ru k te le gge n op scha p over ei gen l even 8 n voor
het vin d en van het on tw ikke l e n van p ra ktisch uit voer b are w erk of
bezigheid en die het leven zinvol ma w erk w ij z en voor een meert ali g e aan p a k
en een ken het stelt aan de b egrijpend leesaa n pak in antiracistische o p zet van
he t begrij p en d de meertalige kl as d e voor w aarde d at d e z e leesonderwijs
motiveren d moet zijn in t erness e moet w e kken en l even d ho uden en niet m ag
ontmoed i g en door het stellen van vreemde eisen waarop leerlin g en niet zijn
voor b erei d vandaar d e uit voerige aandacht voor d e leesvoorwaarden 156 wi
etske miedema kw amen er g e he el nie u we d il emma s en pro blemen bij d ie
aanva n kelij k sle cht s mon d verslag middagsessi e jesmaat aandacht kregen de
problematiek van de etnische verhoudin vooraf gen van de o ng elijkhei d en d e
ac hters telli ng van immi gra nt en op b ijna alle m aatschappe lij k e n adat tij
dens de ochtendsessie is ge w erkt aan terreinen ook in het onderwijs deed zijn in
d e invullin g van een d e m ocratiseren d taal lees tree binnen de school komt
deze tot uiting in k a der voor d e meert ali g e k las richtte de aan de dominantie
van het witte westerse leerplan dacht zich s mi d dags o p d e specifieke ui twer
en de n ederlandse taal maar ook in de daaruit k ing daarvan voor he t b e g rijpen
d leeson d er voortvloeiende dominantie van de witte hol wijs l a nd se ar be i de rs
kin d eren d it ve r e ist e en g e beide begeleidsters wietske m iedema en m il heel
nieuw e aan p a k o nze m anier va n k ijke n d re d d e ba as w erk en al m eerder
e jaren aan we r d de ant iracism e o pti ek waa rin rui mte de antiracistische
opzet van het begrijpend wordt geeist voor de eigen talen en referentie leespro
ject zo wel aan d e o nt w i kkelin g ervan kad ers en d e st at usverdelin g in de k l
a s t e r dis als aan onderzoek naar de effecten van de cussie wordt gesteld aan pa
k om de informatieverschaffin g niet uit vanuit d eze optiek ke k en we ook naar t
w eede sluitend te beperken tot cognitief gerichte ken ta alverw ervin g v oor al g
roeide de aa nda c ht nisoverdracht w erd ervoor gekozen de middag voor de con
text waarbinnen de verwerving in twee delen te s p litsen het eerste d eel van het
n ederlands moest plaatsvinden een b estond uit een inleid in g van w iets ke m
iede veilig k limaat een rij k ta a l a a n b od een comm u ma w aarin zij d e onderw
ijs k un d ige en lin icatieve aanpak samen werking tussen kinde g uistische uit
gan g s p unten van het p roject ver ren onderli ng onderz oe k doe n denk en en
ha n h el d er de toe ges p itst o p het aspe ct v a n d e d elen ko ppelen de e rvarin
ge n met h et thema meertaligheid in het tweede deel zou m ildred tisch w erken e
n de i d een van de a m e ri k aan de baas t w ee werkvormen uitvoeren met de

krashen 1982 die daar goed bij aansloten groepte om de processen die zich in de klas af vormden ons ontwikkelen zodat er daar naast spelen ook daadwerkelijk te doen voelen en op moesten we het denken over tweede taalverdie manier duidelijker te maken hoe de verschillen erin groeppen aan inzichten om te weten het len de doelen van het project worden gerealiseerd en de positie van de eerste taal aan seerd door de uitgevoerde activiteiten en de ene kant het belang dat de eigen taal heeft werkvormen het is bij een werk vorm gebeld voor de betrokkenen zelf aan de andere kant vandaar dat de tweede taalverdie lande werk de betekenis voor gelijkwaardiger verhouding in vorm in dit verslag slechts kort wordt genomen en een goede tweede taalverdie om ons aangestipt uitgangspunt voor het ontwikkelen van de werk werd dat meertaligheid moet worden gezien antiracisme optiek en meertaligheid als een positief kenmerk zowel van de multi-etnische klas als van de individuele leerling zoals hiervoor door sibe soutendijk is opgedeponeerd iele keus is nodig om duidelijk te merken om de begrip en de leesopzet voort uit kunnen brengen met de efficiënt denken dat de amsterdamse aanpak die in de jaren ze het probleem van schools falen in de eerste venting is gegroeid vooral de ideeën over het plaats toeschrijft aan het sociale milieu van kinderen de dilemma dat elke progressieve verandering en aan hun thuissituatie en hun taalnieuw in gebewege in te genkome de noodzaak gebruik tot aanpassing van de leerlingen aan de selectie maatstaven van de middenklasse terwijl de nu was door sociolinguïsten aangetoond dat kinderen door diezelfde selectienormen worden de eigen talen van etnische groepen in alle opgeschaald zijn vruchtbaar gebeld de zichten volwaardige talen zijn ook waar het ze ideeën zijn destijds uitgeroepen voor de witte gaat om niet geschreven talen maar sommige te arbeiderskinderen met de komst van immigranten bleven het ons behoorlijk moeilijk garenten in de Nederlandse samenleving te regeren maken door met een denkbeeld te komen dat dit dilemma en de bijpassende ideeën en problemen enkringen maar al te graag werd aanbelmen niet alleen een andere invulling ook vaardiger zou een bepaald reservoir voor taalvaardigheid bestaan met een vaste omvang dragen op de andere taal als je bijvoorbeeld waarbinnen de ene taal de andere taal in de tijdens begrijpen de lessen leert samen vatten weg zit wat de ene taal aan ruimte vult in dit of kritisch met teksten leert omgaan dan verreservoir zou de andere taal niet meer kunnen werf je vaardigheden die ook in de andere taal innemen grofg zegd als je je eigen taal ont kunnen worden toegepast dit veronderstelt welk heb je minder mogelijk heden om een wel een evenwichtige meerjarige onderwijs tweede taal te ontwikkelen el en en omgekeerd als aanpak de andere kant van de medaille is na de tweede taal goed wil leren kan je maar melijk dat het niet functioneren van een of beter je eigen taal vergeten in hun vulgaire van beide talen kan leiden tot beperking van vorm blijven dit soort opvattingen sterk verde cognitieve taalontwikkeling dit zou bijbreiden te zijn niet alleen in de onderwijspraktijk eeld het gevolg kunnen zijn van de druk tijk maar ook op het niveau van onderwijsbe die wordt uitgeoefend om de thuistaal te verleid het nieuwe wrr report 1989 over min vangen door de tweede taal of van motivatie derheden beleid g

et uig t da ar w eer van gelu k probl e men le i d e n d t o t een hoge a ffectieve kig wordt deze theorie binnen de taalweten drempel die de tweede taalverwerving blok schap p en als ach t erhaald beschou wd geluk keert vgl krashen 1982 kig w ant het ong eldig verklaren van ieman d s de cognitieve ontw ik k elin g h a n g t d u s s a m e n moedertaal brengt g rote sociale en psychische m et het k ara kter v an de mee rt ali g e ont w i kke schade met zich mee z e k er als he t ga at om ling op basis van studies van o a skutnabb etnische groe p en vo or w ie de eigen taal wel k an g as en to u k o m a a s u g g e reerd e c umm ins haast een noodzaak is om te overleven da t een b el a n g rijke verkl a rin g voor het ont staan van een ne- gatief verband tussen meerta de samenhang tussen eerste en tweede taa l li g heid en co g nit iev e ont w i kkelin g gez ocht moet word en in ee n ge bre kki g e be hee rsin g taal wetensch app e r s als tove sk ut na b b v a n een van d e talen d e ze g edachten g an g kan gas en jim cu mmins 1988 heb ben d e mondde uit in de drempel hypothese het be laatste jaren onderzoek gedaan dat geheel reiken van een bepaald drempelniveau van nieu we inzichten opleverde in de samenhan g taalbeheersing is voor waard elij k voor een p osi tussen de eerste en de t w eede taal d eze in tie ve co g nit i e ve ontw i kkelin g d aar bij onder zichten boden de b rood nod i g e w etenschap p e scheidt hij drie mogelijkheden ten eerste in lij ke basis voor ons on tw i kkelin g s w erk en w a g een van de talen ontstaat een re- delij k e taal ren b uitengewoon stimulerend voor het invul be heersing hal fta li gh ei d o f s e milin g u a len van de taal k undige kant van het meertali g lisme ten tweede in een van d e t alen is het heidsbegrip beheersingsnivea u goe d t er w ijl d e a n d ere taal cummins stelde als hypothese d at het den ken bijna niet w ordt be heerst ten derd e bei d e zo wel meerdere talen k an stimuleren als zelf talen worden goed beheerst in het eerste ge ook wordt ges t imuleerd d oor meerta- lighei d de val zien we n e g atieve g evol gen v oor d e cogni ver k larin g hiervoor li g t in het best a an van een tieve ont wik keling in he t t w eede geval noch on- derlig g en d e al g emene taal b ekwaamheid posit iev e noch negatieve ter wij l in het derde common u nd erlyin g lang u age proficiency g eval duidelij k spra ke is van een positief e ffect die de ontw i kkelin g van t wee of meer talen op de cogni- tieve ontw i k keling gemeten met m o g elij k maak t de on tw i kkelin g va n conc ep bijvoor b eel d intelli g entietests voor pr ob l eem tuele en academische vaardigheden onder o p lossen steunt de ont w i k k elin g v a n beide talen en k an in verband met de co g nitieve taalont w ik keling omge k eerd ook plaa t s vinden door ge b rui k van introduceerd e cummins d e b egr i ppen b ics en een of meerdere talen h et g aat daarbij om d e c a l p b asic interpersona communica tive ont wik keling van al g e m ene basisvaardigheden s kills en co g nitieve a ca d emic lan g uage profi d i e alle t a alutin gen vo ed en z oals sche matis e ciency door rene appel in het n ederlands ren a nalyseren synt hetiseren categ oriseren b enoemd als da t d ag elij ks e a l g emene ta a l en be g ri p svor m in g en c at co g nitief academische taal een kind zou er bij t w eede taalver w ervin g ongeveer op grond hiervan formuleer d e cummins de t w ee jaar over doen om da t te verw er- ven interdepentie hy p othese taalvaard ighe d en ge terw ijl het zeker vijf tot zeven jaar no d ig heeft leerd in d e ene taa l k unnen wor de n over g e o m ca t te verwerven de ont w i kkel in g van 158 dat z o w el m ond elin g a ls sc h ri ftelij k v

aan te hangen de groepering vorm hierbij bestond aan in een contextrijke leeromgeving waar in het werk en in zelfgekozen tweetallen cognitief wettige eisen de taken worden de activiteit duurde ongeveer twintig minuten gesteld gaandeweg worden in het onderwijs waarna er werd nagepraat over ieders ervaring cognitief hogere eisen gesteld waarbij reduceren met deze opdracht daarbij ging het om te plaatsen vindt van de informatie uit de context vraagt welke verschillen de leerdoelen worden dan wordt er beroep gedaan op taalvaardigheden behartigd met een zo'n activiteit omdat digheden van een veel hoger niveau zoals bij de teksten uit verschillende referentiekaders het lezen van abstracte teksten het blijkt te een afkomstig zijn kon men zich voorstellen dat in hardnekkige misvatting te zijn dat het bijkin een multi-etnische schoolklas de leerlingen en uit deren die dat goed beheersen ook met cultureel etnische groepen zich kunnen herkennen wel goed zal zitten deze aanname kan leiden tot in een of meer van de onderstaande teksten dit tot een zekere didactische verwaarlozing maakt het gezamenlijk maken van het thema waarvan met name meertalige leerlingen veel mogelijk door dat iedereen zich erbij betrokken schade ondervinden voor hun onderwijskan voelt de eerste voorwaarde voor een goede sende gerichte ontwikkeling van wat moet startactiviteit de werkgroep bestond voornamelijk in de bovenbouw van de basisschool dan ook melijk uit de nederlandsers dit gaf er met krachtig ter hand worden genomen een zicht op hoe moeilijk het is teksten te snappen die uit een ander referentiekader komen didactiek die de doelen integreert men dat dit wel degelijk nodig was werd duidelijk toen bij elk verhaaltje de goede titel ons begrijpend leesproject is gebaseerd op ho moest worden gezocht je moet dan eerst genoemde linguïstische begrippen de taal lezen om een overzicht van alle teksten te meertaallijn op inzichten omtrent etnische kringen en daarna zeer nauwkeurig bijna stu verhoudingen de antiracisme lijn ruimte einderend lezen om de exacte inhoud van het sen voor eigen referentiekaders en voorsprong verhaal in de vingers te krijgen omdat je dat geven aan kinderen met lage status op in tweetallen doet ontstaan er veel overleg zo zich ten in het proces van tweede taalverwerfing wordt de samenwerking in tussen leerlingen en ving goed en bereikbaar taalaanbod aan dacht gestimuleerd teksten en taalkverdeling geven voor de inhoud in plaats van de vorm lage af aan leid in tot veel gepraat en dus tot een rijkelijk drempele ideeën over de didactische taalaanbod omdat de activiteit zich zowel af tikt van berekend lezen veel aandacht voor speelt op handelingen niveau knippen en plak tekstvoorbereiding integratie van taalbeheer ken als op organisch aieniveau hoe verdelen we singengebieden oefenen van verschillende de taken wat moet eerst en laatst gelezen leesstrategieën stimuleren van leesplezier hoe pakken en weten het aan en verklaren niveau ons didactisch schema dat van verkennen via waarom juist deze titel of foto bij dit verzamelen naar ordenen op klimt trachten wij haai zitten er in het taalaanbod ook verscheidene te vullen met zodanige activiteiten dat de onderdelen aspecten en niveaus doelgerichte taal onderscheiden leerdoelen ook inderdaad worden beschrijven de taal verklarend taal gehaald de tweede de geplande werkvorm sloot meer aan mildred de baas heeft met de werkgroep een bij de meertaallijn en het antiracisme doel het activiteit g

edaan uit les 1 van het oma met behulp van meertalige woordenlijsten ver project baas e a 1988 rubriceren aan de t a len van meer talige men gged ich ten d i e d o o r h a n d v a n z e s k o r t e l e e s t e k s t e n o v e r o m a s d e k i n d e r e n w a r e n g e m a a k t h e l a a s z i j n w e h e t z i j n t e k s t j e s u i t z e e r v e r s c h i l l e n d e r e f e r e n h i e r n i e t m e e r a a n t o e g e k o m e n t i e k a d e r s d i e h a n d e l e n o v e r o m a s i n z e e r v e r s c h i l l e n d e p o s i t i e s o m a i s o p b e z o e k o m a i n w e h e b b e n d e m i d d a g s e s s i e m e t p l e z i e r v e r h e t b e j a a r d e n t e h u i s o m a z o r g t v o o r j e e n d e r z o r g d e n h a d d e n d e i n d r u k d a t w e i e t s v a n g e l i j k e e r w e r d e n o o k z e s f o t o s v e r s t r e k t e n o n s e n t h o u s i a s m e o v e r d e m e e r t a l i g e a n t i r a e e n l i j s t j e m e t d e t i t e l s v a n d e v e r h a a l t j e s d e c i s m e a a n p a k h e b b e n k u n n e n o v e r d r a g e n b i j o p d r a c h t w a s o m b i j e l k v e r h a a l t j e d e t i t e l e n d e z e o n z e d a n k v o o r d e s t i m u l e r e n d e d e e l n a d e f o t o t e z o e k e n d e z e i n d e j u i s t e v o l g o r d e m e v a n d e w e r k g r o e p l e d e n a a n e l k a a r t e p l a k k e n e n d a a r n a a a n d e m u u r 159 l i t e r a t u u r b a a s m d e b m u n g r a w m i e d e m a m j e s s u r u n l f e l t e r o m a l a a t j e n i e t i n d e s t e e k p r o j e c t b e g r i j p e n d l e z e n i n d e m e e r t a l i g e k l a s p r o j e c t s c h r i f t e n f o t o b o e k a m s t e r d a m a b c 1988 k r a s h e n s d p r i n c i p l e s a n d p r a c t i c a i n s e c o n d l a n g u a g e a c q u i s i t i o n o x f o r d p e r g a m o n 1982 m i e d e m a w m m v m d e b a a s b e g r i j p e n d l e z e n i n d e m e e r t a l i g e k l a s i n s p e c i a l b i j s c h o o l 1988 n r 9 p 31 46 s k u t n a b b k a n g a s t j c u m m i n s e d s m i n o r i t y e d u c a t i o n f r o m s h a m e t o s t r u g g l e d o n m u l t i l i n g u a l m a t t e r s 1988 s o u t e n d i j k s e q u a l i t y a n d p a r t i c i p a t i o n t h e t w o f o l d g o a l o f d e m o c r a t i z a t i o n i n k j a n s e n s w a l k e r e d s t o w a r d s d e m o c r a t i c s c h o o l i n g m i l t o n k e y n e s o p e n u n i v e r s i t y p r e s s 1989 p 174 192 w e t e n s c h a p p e l i j k e r a a d v o o r h e t r e g e r i n g s b e l e i d a l l o c h t o n e n b e l e i d e n h a a g s d u 1989 160